

SÈRIE 1

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

- 3 per als continguts, i
- 2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta en forma de tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

- 3 per als continguts, i
- 2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament a l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, gèneres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindeixi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[Terra baixa, d'Àngel Guimerà]

1. a Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir, si explica:
 - com a mínim dues de les característiques definitòries del tarannà i del comportament de Marta: l'antipatia cap a bona part dels personatges de procedència popular, la tendència a l'aïllament, la condició de desclassada, l'escissió anímica provocada per sentiments contradictoris com l'amor i l'odi, etc. (1 punt);
 - la tragèdia del passat de Marta (la seva infantesa de captaire, la mort de la mare, la relació secreta amb Sebastià, de qui feia alhora de serventa i concubina) i la manera com aquest passat condiciona la seva relació amb la resta de personatges de l'obra, especialment amb els pagesos (que no la respecten, excepte la Nuri, a causa del seu origen), amb Manelic (amb qui s'avé a casar-se per interès de l'amo) i amb Sebastià, de qui és objecte d'un despotisme sentimental i material que desencadena el drama final. (2 punts)

[Josafat, de Prudenci Bertrana]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand analitza, per separat o conjuntament:
- Les característiques dels tres personatges principals del relat: Josafat, Fineta i Pepona. Es valorarà que se centrin en la descripció física i caracteriològica, així com en la dimensió simbòlica d'algun dels trets més significatius de la seva identitat (com el nom) o del joc de dualitats i contradiccions que cadascun d'ells representen: erotisme *versus* misticisme, materialitat *versus* espiritualitat, naturalitat *versus* artificialitat, etc. (2 punts)
 - El valor de la catedral com a símbol de la religió/civilització que mediatitza i corromp els impulsos naturals de l'home primitiu. (1 punt)

[Luces de bohemia, de Ramon del Valle-Inclán]

2. a Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
- Si explica que el tema principal del fragment té un valor metaliterari, en la mesura que el poeta Máximo Estrella hi exposa la seva concepció poètica, basada en l'esperpent com a principi de deformació grotesca de la realitat, en detriment d'una funció realista de la literatura, que creu superada. (1 punt)
 - Si comenta que el mirall és un símbol del principi de deformació intel·lectualitzada de la realitat, que compara amb l'efecte dels miralls còncaus del carrer del Gato, que formaven part de la cultura popular del Madrid de principi de segle XX. (0.5 punts)
 - Si analitza com a mínim dues de les característiques principals de l'estètica de l'esperpent: l'ús dels recursos humorístics (ironia, paròdia, sàtira); la vinculació de l'argument a la realitat històrica, que és la que se sotmet a deformació; la voluntat de denúncia de la condició tràgica de l'home i de la realitat nacional; el sentit ètic de literatura; la plasticitat lingüística (combinació d'estrangerismes, mots popular i d'argot, cultismes, dialectalisme), etc. (1,5 punts).

[Marinero en tierra, de Rafael Alberti]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
- Si comenta d'una manera argumentada que el poema, el primer del recull, construeix una metàfora del poeta com un "marinero en tierra" que somnia que s'embarca com un almirall i es casa amb una sirena aferrat als cabells de la qual viatja a través dels mars per tot el món. Es valorarà especialment si l'examinand és capaç d'interpretar aquesta imatge amb un valor metapoètic i el posa en relació amb el sentit del llibre, el qual és dominat, com aquest primer poema, per la veu d'un poeta nostàlgic, que busca evadir-se de la realitat per penetrar mons imaginaris. (2 punts)
 - Si analitza les característiques mètriques del poema, format per 11 tercets encadenats més un quartet final, i comenta alguna de les principals figures retòriques, com ara metàfores, símbols, etc. (1 punt)

OPCIÓ B

[Nada, de Carmen Laforet]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si justifica, d'una forma argumentada i amb les seves paraules, que *Nada* és una novel·la d'iniciació perquè té com a protagonista una jove, Andrea, que inicia i culmina un periple vital basat en l'aprenentatge (que comença quan arriba a Barcelona i es clou quan marxa a Madrid), que passa per conèixer la realitat adversa, hostil i perillosa en què ha de viure, com a pas previ i necessari per a construir-se una identitat (és a dir, la consciència de si mateixa i de la pròpia voluntat) que és l'aspecte que caracteritza l'edat adulta. (1 punt)
- Si identifica i explica sumàriament algunes de les principals característiques de la protagonista i en descriu l'evolució. En aquest sentit, es valorarà que l'examinand destaquï que, en el lapse d'aquests onze mesos (octubre de 1939-setembre 1940) en què es desenvolupen els esdeveniments de la novel·la, Andrea pren una posició més aviat passiva davant de la realitat, i que té un caràcter fort però immadur, impressionable i inestable (característiques pròpies de l'adolescència), autònom i solitari, i que es limita a observar la degradació de la família i la vida bohèmia dels seus companys d'Universitat. Per això, no jutja perquè no sap com fer-ho i es limita a registrar el que veu en tota la seva brutalitat (especialment, les perversions i l'agressivitat de Román i de Juan). En el fons, aquesta rebel·lió passiva denota un problema ètic: manca de compromís amb la realitat i amb els més desfavorits; per això, davant dels moments de crisi s'inhibeix (com per exemple, quan Juan maltracta la seva esposa). Encara que no sigui un punt imprescindible per obtenir la màxima qualificació en aquest apartat, també es tindrà en compte que l'examinand detecti la diferència entre l'Andrea-personatge (marcada per la incapacitat d'entendre el món que l'envolta) i l'Andrea que es deixa sentir en forma de veu narrativa (que ja no és ingènua), atès que la novel·la es presenta com a resultat dels escrits de la protagonista. (2 punts)

[*Tiempo de silencio*, de Luis Martín Santos]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si descriu, d'una manera sumària, el períple vital del personatge (la feina com metge-investigador, el contacte amb la classe marginada de Madrid, la relació amb la família de Muecas, la mort de Florita a qui no pot salvar la vida, el sumari policial, el prometatge amb Dorita i la solitud final després de l'assassinat d'aquesta a mans de Cartucho), i el posa en relació amb les característiques del seu caràcter: les aspiracions científiques frustrades, la dificultat a l'hora de relacionar-se amb les classes més desfavorides, l'apatia, la impossibilitat d'intervenir en la realitat, que es manifesta en l'anul·lació de la voluntat com a forma de bloquejar l'angoixa i en l'alienació produïda per la indiferència. També es valorarà —encara que no sigui un element imprescindible per obtenir la nota màxima en aquest apartat— que l'examinand estableixi una relació simbòlica entre el caràcter de Don Pedro, que després de viure la fatalitat dels esdeveniments es rendeix a l'apatia quieta i autodestructiva, amb la societat civil espanyola dels anys quaranta, la qual, després del trauma de la guerra, va acceptar la dictadura amb resignada humiliació. (2 punts)
- Si identifica i comenta les característiques bàsiques del monòleg interior tal com l'empra Martín-Santos en aquesta novel·la. En aquest sentit, es valorarà que l'examinand expliqui que l'objectiu d'aquest recurs és relatar la seqüència de pensaments, i que aquest es caracteritza per les frases breus i inacabades, pel trencament de la continuïtat lògica de les oracions, per una fraseologia extraordinàriament rica i coherent amb la personalitat del cada personatge, etc. També es valorarà si l'examinand explica la interferència de veus narratives que suposa l'ús d'aquest recurs: el *jo* del monòleg *versus* el narrador omniscient, per exemple, el qual preval al llarg de tota la novel·la —aquest darrer aspecte no és imprescindible per obtenir la puntuació màxima en aquest apartat. (1 punt)

[*Vacances pagades*, de Pere Quart]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica d'una manera ordenada i justificada que el poema recrea còmicament l'origen de l'home a partir de la confrontació entre les teories judeocristiana i darwinista, i que denuncia una condició humana escindida entre humanització (entès com a control de les pulsions per raons socials o de cultura) i instint. (1,5 punts)
- Si fa una correcta anàlisi formal del poema (rima, versificació) i, especialment, si és capaç de detectar i explicar les principals figures retòriques (personificacions, metàfores); els recursos com la ironia i l'humor; les referències a l'Antic Testament (les taules de la llei mosaica, els Deu Manaments, el Diluvi Universal), etc. (1,5 punts).

[El temps de les cireres, de Montserrat Roig]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si situa el fragment hores després de la boda de l'Encarna, la minyona de la família Miralpeix, i pocs dies després que Natàlia retornés a Barcelona des de Londres, on havia viscut els darrers anys de la seva vida completament desconnectada de la família. Es valorarà especialment que l'alumne esbossi els trets de caràcter de Natàlia (una dona madura que ha comprès que la fugida és impossible) i del seu nebot Màrius (un noi egoista, triomfador, que vol escapar de la realitat que l'envolta). (1,5 punts)
- Si explica que Barcelona és alhora l'entorn urbà que permet a Montserrat Roig fer una crítica realista de la societat catalana dels anys 70, i una imatge que funciona de correlat objectiu de la identitat de Natàlia, de la qual no pot, per tant, fugir. (1 punt)
- Si explica que el títol de la novel·la, que s'al·ludeix en aquest fragment, prové d'uns versos del poeta de la Comuna francesa, Jean Baptiste Clément, per qui aquells versos representaven el paradís perdut de la infantesa, i que Emilio i Natàlia els repetien sovint perquè per a ells el temps de les cireres representava llavors la felicitat que havia de venir, en la qual focalitzaven el sentit de la vida. (0,5 punts)